

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum verbum Spiritu sancto conueniat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

quod in nobis non accidit, & ideo nō omne intelli gere in Deo proprie loquendo dicitur dicere.

AD SEXTVM dicēdū, q̄ sicut verbum nō dīr noti tia p̄ris, nisi notitia genita ex patre, ita dīr etiam vir tus operatiua patris: quia est virtus procedens a pa tre, virtus autem procedens personaliter dicitur, & similiter potentia operatiua procedens a patre.

AD SEPTIMVM dicēdū, q̄ dupliciter pōt aliqd. p̄ cedere ab altero, vno mō sicut actio ab agente, vel operatio ab operante: alio modo sicut operatū ab operante. Processus ergo operationis ab ope rante, non distinguit rem per se existentē ab alia re per se existente: sed distinguit perfectionem a per fectio, quia operatio est perfectio operantis, sed p̄ cessus operati distinguit vnā rem ab alia. in diu nis autem non potest esse fm rem distinctio perfe ctionis a perfectibili: inueniuntur tñ in Deo res ab iniuicem distinctā, scilicet tres persona, & ideo pro cessus q̄ significat in diuinis, vt operationis ab ope rante non est, nisi rōnis tm, sed processus qui signi ficatur, vt rei a principio pōt in Deo realiter inueni ri. Hęc autem est dīfferētia inter intellectum, & vo luntatem, q̄ operatio voluntatis terminatur ad res, in quibus est bonum, & malum: sed operatio intel lectus terminatur in mente, in qua est verum, & fal sum, vt dīr in 6. Metaphysico, & ideo voluntas non habet aliquid progrediens a seipsa, qd̄ in ea sit per modum operationis: sed intellectus habet in seip so aliquid progrediens ab eo, nō solum per modū operationis, sed etiā per modum rei operatę. & iō verbum significatur, vt res procedens, sed amor vt operatio procedens: vnde amor non ita se habet ad hoc, vt dicatur personaliter, sicut verbum.

AD OCTAVVM dicendum, q̄ nō intellecta distin ctione personarum, non proprie Deus dicit seipsū, nec proprie hoc a quibusdā intelligitur, qui distin ctionem personarum in Deo non ponunt. Ad ea vero, quę in contrarium obijciuntur, posset de faci li responderi, si quis vellet contrarium sustinere.

AD HOC VERO, quod obijciuntur de verbis Augusti ni posset dici, q̄ Augustinus accipit verbum secū dum, q̄ importat realem originem.

AD SECVDVM posset dici, q̄ si hęc præposi tio apud importet distinctionē, hęc tamen distin ctio, nō importatur in nomine verbi. vnde ex hoc q̄ verbum dīr esse apud patrem, non pōt concludi, q̄ verbum personaliter dicatur: quia etiam dicitur Deus de Deo, & Deus apud Deum.

AD TERTIVM posset dici, q̄ relatio illa est ratio nis tantum.

AD QVARTVM dicendum, sicut ad primum, ARTICVLVS IIII.

Vtrum verbum spiritus sancto conueniat.

TERTIO quærīt, vtrum verbum spiritus sancto conueniat. Et videt, q̄ sic, sicut enim dicit Basilius in 3. sermone de Spiritu sancto: sicut filius se ha bet ad patrem, eodē modo Spiritus sanctus se ha bet ad filium, & propter hoc dicitur quidem verbum patris filius, verbum autem filij Sanctus spiri tus. ergo Spiritus sanctus dicitur verbum.

¶ 2 Præt. Heb. dicitur de filio, eum sit splendor glo ria, & figura subtilitatis eius, portansque omnia ver bo virtutis. ergo filius habet verbum a se proce dens, quo omnia portantur: sed in diuinis nō pro cedit a filio, nisi Spiritus sanctus. ergo Spiritus san ctus dicitur verbum.

¶ 3 Præt. Verbū, ut dicit Aug. 9. de Trin. est notitia

cum amore: sed sicut notitia appropriatur filio, ita amor Spiritus sancto, ergo sicut verbum conuenit filio, ita & Spiritus sancto.

¶ 4 Præt. Hebr. i. super illum, portans omnia verbo virtutis suę, dicit gl. q̄ verbum accipitur ibi pro im perio, sed imperium accipitur inter signa voluntatis: cum ergo Spiritus sanctus per modum voluntatis procedat, videtur quod verbum posset dici.

¶ 5 Præt. Verbum in sui ratione manifestationem importat: sed sicut filius manifestat patrem, ita Spi ritus sanctus filium, vt dicitur Ioan. 16. quod spiritus sanctus docet omnem veritatem, ergo spiritus san ctus debet dici verbum.

SED CONTRA est, q̄ Aug. dicit in 16. de Trinitate, q̄ filius eo dicitur verbum, quo filius: sed filius dicitur filius, eo quod genitus: sed spiritus sanctus non est genitus, ergo non est verbum.

RESPON. Dicendum, quod vsus horum nominū scilicet verbum & imago aliter est apud nos & san ctos nostros, & aliter apud antiquos doctores Gre corum: illi enim vsi sunt nomine verbi & imaginis pro omni eo, quod in diuinis procedit. vnde indif ferenter spiritum sanctum & filium, verbum & ima ginem appellant: sed nos & sancti nostri in vsu no minum horum a mulamur consuetudinem cano nica scripturę, quę aut vix, aut nunquam verbum vel imaginem ponit, nisi pro filio. Et de imagine quidem ad præsentem questionem non peruenit: sed de verbo factis rationabilis noster vsus apparet.

verbum eo in manifestationem quandam impo rat: manifestatio autem per se non inuenitur, nisi in intellectu: si enim aliquid, quod est extra intellectū, manifestare dicatur, hoc non est nisi secundum q̄ ex ipso aliquid in intellectu relinquatur, quod pos tea est principium manifestationum in eo. præter tum ergo manifestans est in intellectu, sed remou tum potest etiam esse extra eum. & ideo nomen verbi proprie dicitur de eo, quod procedit ab intel lectu: quod vero ab intellectu non procedit, non potest verbum dici, nisi metaphorice, in quantum scilicet est aliquo modo manifestans. Dico ergo quod in diuinis solus filius procedit per viam intel lectus, quia procedit ab vno. Spiritus enim sanctus, qui procedit a duobus procedit per viam voluntatis: & ideo Spiritus sanctus non potest dici verbum, nisi metaphorice secundum quod omne manife stans dicitur verbum: & hoc modo exponenda est auctoritas Basilij. Et sic pater responsio ad PRIMVM.

AD SECVDVM dicendum, q̄ verbum secundum Basilium accipitur ibi pro spiritu sancto, & sic dicitur sicut ad primum: vel potest dici secundum q̄ quod accipit pro imperio filij, quod metaphorice dicitur verbum, quia verbo, consueuimus imperare.

AD TERTIVM dicendum, quod notitia est de ratione verbi quasi importans essentiam verbi, sed amor est de ratione verbi non quasi pertinens ad essentiam eius, sed quasi concomitans ipsam, ut quę auctoritas inducta ostendit: & ideo non potest concludi quod spiritus sanctus sit verbum, sed quod procedit ex verbo.

AD QVARTVM dicendum, quod verbum mani festat non solum quod est in intellectu, sed etiam quod est in voluntate, quia ipsa voluntas est etiam intellecta: & ideo potest dici verbum secundum quod ad intellectum pertinet.

AD QVINTVM patet solutio ex dictis.

Ca. 8. to. 3.

D. 1201.

D. 1161.

1. p. 9. 14. ar. 2. In lib. 5. con tra Eunom. e. quod in c. p. p. p. 162.

Ca. 10. circa med. to. 3.